



Media ja lehdistö

Euroopan unionin tuomioistuin
LEHDISTÖTIEDOTE nro 77/20
Luxemburgissa 25.6.2020

Tuomio asiassa C-24/19
A ym. v. Gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar van het departement
Ruimte Vlaanderen, afdeling Oost-Vlaanderen

Asetuksesta ja yleisohjeesta, joilla vahvistetaan yleiset edellytykset rakennus- ja maankäyttöluvan myöntämiselle tuuliturbiinien sijoittamista ja käyttöä varten, on tehtävä ympäristöarviointi ennen niiden hyväksymistä

Unionin tuomioistuin lausuu suuren jaoston kokoonpanossa 25.6.2020 antamassaan tuomiossa A ym. (Tuulivoimalat – Aalter ja Nevele) (C-24/19) tiettyjen suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/42¹ tulkinnasta ja tarkentaa merkittävällä tavalla kantaansa toimenpiteistä, joihin direktiivissä säädetty arviointi on kohdistettava, ja arvioinnin tekemättä jättämisen seurauksista.

Tulkintapyyntö esitettiin unionin tuomioistuimelle asiassa, jossa asianosaisina ovat Aalterin ja Nevelen (Belgia) kuntien alueella E 40 -moottoritien läheisyydessä sijaitsevan tuulipuistoksi suunnitellun kohteen naapurit ja Gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar van het departement Ruimte Vlaanderen, afdeling Oost-Vlaanderen (Flanderin alueen (Belgia) kaupunkisuunnittelusta (Itä-Flanderin jaosto) vastaava virkamies) ja jossa on kyse tämän viranomaisen myöntämästä rakennus- ja maankäyttöluvasta viiden tuuliturbiinin sijoittamista ja tuotantokäyttöä varten (jäljempänä riidanalainen lupa). Asiassa riidanalaisena olevan 30.11.2016 myönnetyn luvan edellytyksenä oli muun muassa eräiden Flanderin alueen hallituksen asetuksen ja tuuliturbiinien sijoittamista ja käyttöä koskevan yleisohjeen määräyksillä vahvistettujen edellytysten noudattaminen.

Valittajat vetosivat Raad voor Vergunningsbetwistingenille (lupapäätöksistä tehtäviä valituksia käsittelevä hallintotuomioistuin, Belgia) (jäljempänä kansallinen tuomioistuin) esittämässään kumoamisvaatimuksessa muun muassa direktiivin 2001/42 rikkomiseen sillä perusteella, että asetuksesta ja yleisohjeesta, joiden perusteella lupa oli myönnetty, ei ollut tehty ympäristöarviointia. Riidanalaisen luvan myöntänyt viranomainen katsoi sitä vastoin, ettei kyseessä olevista asetuksesta ja yleisohjeesta tarvinnut tehdä tällaista arviointia.

Unionin tuomioistuin muistuttaa tänään antamassaan tuomiossa, että direktiivi 2001/42 kattaa jäsenvaltion viranomaisen valmistelemat tai hyväksymät suunnitelmat ja ohjelmat – sekä niiden muutokset – ”joita lait, asetukset tai hallinnolliset määräykset edellyttävät”². Lisäksi se asettaa tietystä suunnitelmasta tai ohjelmasta tehtävää ympäristöarviointia koskevan velvollisuuden edellytykseksi sen, että kyseisessä säännöksessä tarkoitettulla suunnitelmalla tai ohjelmalla on todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia.³

Ensimmäiseksi tuomiossa todetaan suunnitelmista ja ohjelmista, joita lait, asetukset tai hallinnolliset määräykset edellyttävät, että tämän käsitteen alaan kuuluvat sellainen asetus ja yleisohje, jotka liittovaltiomuotoisen jäsenvaltion alueen hallitus on antanut ja joissa on kummassakin erilaisia tuuliturbiinien sijoittamista ja käyttöä koskevia määräyksiä.

¹ Tiettyjen suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista 27.6.2001 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2001/42/EY (EYVL 2001, L 197, s. 30).

² Direktiivin 2001/42 2 artiklan a alakohta.

³ Direktiivin 2001/42 3 artiklan 1 kohta.

Unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan on näet niin, että direktiivissä tarkoitettulla tavalla ”edellytettynä” on sitä sovellettaessa pidettävä suunnitelmia ja ohjelmia, joiden hyväksymistä on säännelty kansallisilla laeilla tai asetuksilla, joissa määritetään suunnitelmien ja ohjelmien hyväksymiseen toimivaltaiset viranomaiset sekä niiden laatimismenettely.⁴ Toimenpidettä on siis pidettävä ”edellytettynä” aina silloin, kun toimenpiteen toteuttamisvallan oikeudellisena perustana on tämän tyyppinen säännös tai määräys, vaikkei varsinaista velvollisuutta tällaisen toimenpiteen toteuttamiseen ole.⁵

Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus ovat pyytäneet, että unionin tuomioistuin tarkastelee tätä oikeuskäytäntöä uudelleen, minkä johdosta tuomiossa korostetaan aluksi, että direktiivin 2001/42 2 artiklan a alakohdan toisessa luetelmakohdassa olevan edellytyksen rajaaminen yksinomaan sellaisiin suunnitelmiin ja ohjelmiin, joiden hyväksyminen on pakollista, saattaisi tehdä käsitteestä merkitykseltään marginaalisen, eikä säännöksen tehokasta vaikutusta kyettäisi turvaamaan. Unionin tuomioistuimen mukaan erilaisten kansallisten tilanteiden ja kansallisten viranomaisten erilaisten käytäntöjen perusteella voidaan näet katsoa, että suunnitelmien ja ohjelmien ja niiden muutosten hyväksymiseen ei useinkaan ole yleisesti velvoitettu eikä sitä myöskään ole jätetty toimivaltaisten viranomaisten täysin vapaaseen harkintaan. Lisäksi se ympäristönsuojelun korkea taso, johon direktiivillä 2001/42 pyritään edellyttämällä sellaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristöarviointia, joilla on todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia, vastaa perussopimuksissa sekä Euroopan unionin perusoikeuskirjassa ympäristönsuojelulle ja ympäristön laadun parantamiselle asetettuja vaatimuksia.⁶ Tällaiset tavoitteet voisivat kuitenkin jäädä toteutumatta, jos omaksuttaisiin suppea tulkinta, joka saattaisi antaa jäsenvaltiolle mahdollisuuden vapautua velvollisuudesta ympäristöarviointiin jättämällä säätämättä, että tällaisia suunnitelmia tai ohjelmia on hyväksyttävä. Unionin tuomioistuin toteaa vielä, että suunnitelmien ja ohjelmien käsitteen laaja tulkinta on unionin kansainvälisten sitoumusten mukainen.⁷

Tämän jälkeen tuomiossa tarkastellaan kysymystä siitä, täyttävätkö kyseessä olevat asetus ja yleisohje direktiivin 2001/42 2 artiklan a alakohdan toisessa luetelmakohdassa säädetyn edellytyksen. Tämän osalta unionin tuomioistuin toteaa, että Belgian liittovaltioalueen toimeenpanovaltaa käyttävä elin, Flanderin hallitus, oli hyväksynyt asetuksen lainsäätäjän valtuutuksen nojalla. Myös yleisohje, jolla vahvistetaan puitteet toimivaltaisten viranomaisten harkintavallan käytölle, on Flanderin hallituksen antama, ja sillä muutetaan mainitun asetuksen määräyksiä laajentamalla niitä ja poikkeamalla niistä, ellei tämän toimen täsmällistä oikeudellista luonnetta ja yksityiskohtaista sisältöä koskevista selvityksistä, jotka ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tehtävä, muuta seuraa. Unionin tuomioistuin katsoo näin, että asetus ja yleisohje kuuluvat, ellei mainituista selvityksistä muuta seuraa, suunnitelmien ja ohjelmien käsitteen alaan, koska niitä on pidettävä direktiivissä 2001/42 tarkoitettulla tavalla ”edellytettynä”.

Toiseksi sen osalta, olisiko asetuksesta ja yleisohjeesta pitänyt tehdä ympäristöarviointi direktiivin 2001/42 mukaisesti sillä perusteella, että niillä on todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia, unionin tuomioistuin toteaa, että nämä toimet, joissa on kummassakin erilaisia tuuliturbiinien sijoittamista ja käyttöä koskevia määräyksiä muun muassa välkevaikutukseen, turvallisuuteen ja melutasoon liittyvien toimenpiteiden osalta, on katsottava toimiksi, joista tällainen arviointi on tehtävä.

Unionin tuomioistuin katsoo, että kyseessä olevilla asetuksella ja yleisohjeella tuuliturbiinien sijoittamisen ja käytön osalta vahvistettuja määräyksiä on pidettävä riittävän merkityksellisinä ja kattavina niiden edellytysten määrittämiseksi, joita on asetettu luvan myöntämiselle tuulipuistojen sijoittamiselle eli hankkeille, joiden ympäristövaikutuksia ei voida kieltää. Unionin tuomioistuimen mukaan tätä tulkintaa ei voida kyseenalaistaa yleisohjeen oikeudellisen erityisluonteen perusteella.

⁴ Tuomio 22.3.2012, Inter-Environnement Bruxelles ym. (C-567/10, 31 kohta); tuomio 7.6.2018, Thybaut ym. (C-160/17, 43 kohta) ja tuomio 12.6.2019, Terre wallonne (C-321/18, 34 kohta).

⁵ Tuomio 7.6.2018, Inter-Environnement Bruxelles ym. (C-671/16, 38–40 kohta).

⁶ SEU 3 artiklan 3 kohta, SEUT 191 artiklan 2 kohta ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan 37 artikla.

⁷ Sellaisina kuin ne on määritelty valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arvioinnista Espoossa 26.2.1991 allekirjoitetun yleissopimuksen 2 artiklan 7 kappaleessa.

Kolmanneksi unionin tuomioistuin toteaa lopuksi mahdollisuudesta pysyttää tällaisten direktiivin 2001/42 vastaisesti annettujen toimien ja luvan vaikutukset, että jäsenvaltioiden on poistettava tällaisesta unionin oikeuden rikkomisesta aiheutuvat lainvastaiset seuraukset. Se korostaa, että unionin oikeuden yhtenäistä soveltamista koskevan pakottavan vaatimuksen vuoksi ainoastaan unionin tuomioistuin voi poikkeustapauksissa ja oikeusvarmuutta koskevista pakottavista syistä tilapäisesti sallia rikotun unionin oikeussäännön syrjäyttävän vaikutuksen lykkäämisen, edellyttäen, että kansallinen lainsäädäntö antaa kansalliselle tuomioistuimelle mahdollisuuden pysyttää tällaisten toimien tietyt vaikutukset sen käsiteltävänä olevassa asiassa. Tämän johdosta unionin tuomioistuin toteaa, että käsiteltävässä asiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa kansallinen tuomioistuin voi pitää asetuksen ja yleisohjeen sekä niiden perusteella myönnetyn luvan vaikutukset voimassa vain, jos kansallinen oikeus antaa sille tähän mahdollisuuden sen käsiteltäväksi saatetussa riita-asiassa ja siinä tapauksessa, että luvan kumoamisesta voisi aiheutua merkittäviä vaikutuksia sähkön toimituksiin, tässä tapauksessa Belgiassa, ja vain ajan, joka on ehdottoman tarpeen kyseisen lainvastaisuuden korjaamiseksi, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tarvittaessa arvioitava.

HUOMAUTUS: Ennakkoratkaisupyyntö antaa jäsenvaltioiden tuomioistuimille mahdollisuuden tiedustella niiden käsiteltävänä olevan yksittäisen asian puitteissa unionin tuomioistuimelta unionin oikeuden tulkintaa tai unionin toimen pätevyyttä. Unionin tuomioistuin ei ratkaise kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevaa asiaa. Kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on ratkaista asia unionin tuomioistuimen ratkaisun mukaisesti. Unionin tuomioistuimen ratkaisu sitoo vastaavalla tavoin muita kansallisia tuomioistuimia, jotka käsittelevät samanlaista ongelmaa.

Tämä on tiedotusvälineiden käyttöön tarkoitettu epävirallinen asiakirja, joka ei sido Euroopan unionin tuomioistuinta.

Tuomion [koko teksti](#) julkaistaan CURIA-sivustolla julistamispäivänä.

Lisätietoja: Gitte Stadler ☎ +352 4303 3127